

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/120/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5022200330
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:5022200330.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: E. E. Ž., F. XX.XX.XXXX, T. R. XXX/XXX, XXX XX C. P., právne zastúpený: Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 33665-2/2017-BA zo dňa 14.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/2/2022-45 zo dňa 25.04.2023, takto

rozhodol:

- I. Návrh žalobcu na prerušenie kasačného konania sa zamietla.
- II. Kasačná sťažnosť žalobcu sa zamietla.
- III. Žalovanej sa náhrada trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

- Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „správny súd“) v poradí druhým rozsudkom č. 24Sa/2/2022-45 zo dňa 25.04.2023 (ďalej tiež len „napadnutý rozsudok“) zamietol podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) v znení účinnom do 30.06.2023 žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 33665-2/2017-BA zo dňa 14.11.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“). Správny súd účastníkom konania právo na náhradu trov konania nepriznal.
- Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Dolný Kubín č. 2903-1/2017-DK zo dňa 10.02.2017, podľa ktorého žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe (ďalej len „SZČO“) dňa 31.10.2007 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie (ďalej len „povinné poistenie“) nezaniklo. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaná uviedla, že žalobca mal aj po 31.10.2007 postavenie SZČO, pretože bol držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára (licencia typu A), na základe ktorej bol oprávnený vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť.
- Správny súd poukázal na odôvodnenie rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSS SR“, resp. „kasačný súd“) sp. zn. 9Sžsk/108/2018 zo dňa 25.05.2022, ktorým bol zrušený v poradí prvý rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/1/2018-98 zo dňa 21.05.2018 v tejto veci. Vec bola kasačným súdom vrátená správne mu súdu na ďalšie konanie s poukazom na závery rozsudku veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 1Vs/3/2019 a uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. IV.ÚS 610/2021, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019.

4. Z obsahu administratívneho spisu podľa správneho súdu vyplýva, že ukončenie poistenia ako SZČO k 31.10.2007 žalobca deklaroval v Registračnom liste - odhláske (ďalej len „odhláska“) z dôvodu zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, vydaného Žilinským samosprávnym krajom č. 03193/2007/OZ zo dňa 04.05.2007. Uvedené povolenie bolo zrušené rozhodnutím Žilinského samosprávneho kraja č. 05287/2007/OZ zo dňa 17.09.2007 od 31.10.2007. V administratívnom konaní bolo preukázané, že žalobca bol s účinnosťou od 03.03.2005 držiteľom platnej licencie č. L1A/ZA/0060/05 vydanéj Slovenskou lekárskou komorou (ďalej len „SLK“) na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ktorá ho aj po 31.10.2007 oprávňovala na výkon, resp. prevádzkovanie činnosti subsumovateľnej pod ust. § 3 písm. a) bod 2. zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010.

5. Podľa názoru správneho súdu licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára, udeľovaná v zmysle § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), tzv. licencia typu L1A, predstavuje v zmysle § 5 písm. c) č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“, resp. „zákon č. 461/2003 Z. z.“) v znení účinnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, čo žalobcovi zakladalo status SZČO na účely sociálneho poistenia aj po 31.10.2007. Táto skutočnosť, t. j. trvajúca dispozícia aktívnou (nezrušenou) licenciou typu L1A, je podľa názoru správneho súdu rozhodujúcou a bez ďalšieho postačujúcou právnou skutočnosťou pre vyvodenie právneho záveru o nadobudnutí postavenia SZČO pre účely sociálneho poistenia, resp. o nezániku tohto postavenia, ak k jeho získaniu došlo skôr na základe inej právnej skutočnosti (napr. udelením povolenia fyzickej osobe na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia). Pri licencií typu L1A ide o oprávnenie, ktorého držiteľ môže priamo dosahovať príjmy z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o daní z príjmov v znení neskorších predpisov. Prípadné rozhodnutie držiteľa licencie fakticky nevyužívať túto licenciu pre účely zárobkovej činnosti nemá pre kvalitatívnu stránku statusu SZČO právnu relevanciu.

6. Po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia Žilinským samosprávnym krajom žalobca síce oznámil pobočke Sociálnej poisťovne formou Registračného listu - odhlásky z povinného poistenia, že mu poistenie zaniká ku dňu 31.10.2007, avšak u žalobcu nedošlo k zániku všetkých oprávnení na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, keďže bol aj naďalej držiteľom platnej licencie typu L1A. Preto odhlásku nie je možné v súvislosti so skutočnosťou, že žalobca následne vykonával povolanie lekára ako zamestnanec spoločnosti s ručením obmedzeným, stotožňovať s vyhlásením o nevykonávaní činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby podávaným podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, majúcim za následok zánik povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia. Správny súd odhlásku z povinného poistenia, adresovanú Sociálnej poisťovni, nepovažuje ani za konkludentný prejav vôle majúci atribúty vyhlásenia o nevykonávaní samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení, nakoľko mu nepredchádzali, resp. spolu s ním neboli vykonané právne úkony žalobcu smerujúce k zrušeniu licencie č. L1A.

7. Správny súd námietku žalobcu o oneskorenom rozhodnutí prvostupňového správneho orgánu vyhodnotil ako nedôvodnú. Zákon č. 461/2003 Z. z. neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť o vzniku, zániku alebo o prerušení sociálneho poistenia v sporných prípadoch. Správny súd nemá preukázané, že prvostupňový správny orgán disponoval informáciami o platnej licencií žalobcu už rok pred vydaním prvostupňového rozhodnutia. Správny orgán nemal dôvod považovať vec za sporný prípad, ktorým sa stal až získaním informácie, že žalobca je držiteľom licencie L1A, z ktorého dôvodu následne prvostupňový správny orgán rozhodol o nezániku povinného poistenia SZČO ako v spornom prípade podľa § 178 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 461/2003 Z. z., a nie v konaní o obnove konania, ako nesprávne uvádza žalobca.

8. Pokiaľ ide o námietku, že správny orgán prvého stupňa neupovedomil žalobcu o začatí predmetného nedávkového konania, čím mu neposkytol možnosť vyjadriť sa k začatému konaniu, správny súd aj túto vyhodnotil ako nedôvodnú. Posudzovaná vec predstavuje nedávkové konanie, ktoré sa v súlade s § 184 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. začína na základe písomnej žiadosti účastníka konania alebo z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne. Konanie, ktoré sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, ako tomu je i v posudzovanom prípade, je podľa § 185 ods. 4 zákona

č. 461/2003 Z. z. začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon č. 461/2003 Z. z. nekonkretizuje o aký úkon má ísť, a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie rozhodnutia, pokiaľ Sociálna poisťovňa disponovala potrebnými a dostatočnými podkladmi pre rozhodnutie. Žalobca mal možnosť v odvolaní proti rozhodnutiu správneho orgánu prvého stupňa uplatniť svoje námietky, čo v danej veci využil, žalovaná sa s jeho námietkami v rozhodnutí vysporiadala, a preto podľa názoru správneho súdu nedošlo k porušeniu zákonných práv žalobcu.

9. Proti tomuto rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalobca (ďalej aj ako „sťažovateľ“) z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) a f) SSP. Žiadal, aby kasačný súd prerušil konanie o kasačnej sťažnosti a podal predsedovi NSS SR podnet na zaujatie stanoviska pléna NSS SR k zjednoteniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov v právoplatných rozhodnutiach veľkého senátu správneho kolégia NS SR. Ak sa tomuto jeho návrhu nevyhovie, žiadal, aby kasačný súd rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

10. Podľa sťažovateľa sú obe rozhodnutia správnych orgánov arbitrárne, nepreskúmateľné a preto nezákonné. Za nedostatok odôvodnenia týchto rozhodnutí označil absenciu zrozumiteľného vysvetlenia dôvodu vydania rozhodnutia, vzhľadom na časový odstup medzi rozhodnutím a podaním odhlášky z poistenia žalobcom a či cit. „Bolo zákonnou povinnosťou sociálnej poisťovne prvostupňové rozhodnutie vydať, alebo išlo o jeho vlastnú iniciatívu? Išlo o formu opravy pochybenia v evidencii poisťovne, alebo má prvostupňové rozhodnutie respektíve napadnuté rozhodnutie slúžiť na dovyrubenie poistného?, alebo iné?“.

11. Namietal, že prvostupňový správny orgán závažne porušil jeho práva ako účastníka konania, keď mu bola odňatá možnosť konať pred správnym orgánom, ktorý bez jeho priamej účasti vydal prvostupňové rozhodnutie. Tým, že žalovaná sa s postupom prvostupňového správneho orgánu stotožnila, je vadou zaťažené celé konanie a obe rozhodnutia boli vydané v rozpore so zákonom.

12. Sťažovateľ uviedol, že vo vzťahu k licencií L1A existujú dva právne názory veľkého senátu NS SR, a to rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30.04.2019 a rozhodnutie sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020. Na zmenu judikatúry vrcholnej súdnej inštancie však nebol výnimočný dôvod. Poistka proti omylu, ktorou argumentoval Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. IV. ÚS 610/2021, nemôže byť legitímnym dôvodom zmeny judikatúry veľkého senátu kasačného súdu, ale má slúžiť len na nápravu základných väd a omylov zásadného významu, pričom poukázal na rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva. Pôvodný názor veľkého senátu v rozhodnutí sp. zn. 1Vs/1/2019 žiaden takýto nedostatok nevykazoval. Sťažovateľ ďalej poukázal na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, ktorá preferuje zdržanlivosť pri zmene judikatúry. Len zmena právneho názoru, ktorá vychádza z rozdielného (nového) zloženia senátu NS SR nemôže sama osebe ospravedlňovať vydanie úplne protichodného rozhodnutia v tej istej skutkovej a právnej veci, bez zmeny fundamentálnych resp. objektívnych okolností prípadu. Ak došlo v rámci právoplatných rozhodnutí „Veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ako právneho predchodcu Veľkého senátu Najvyššieho správneho súdu)“ k rozdielnemu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, musí plénum NSS SR obligatórne prijať zjednocujúce stanovisko, ktoré je pre členov pléna záväzné, a tým zjednotiť rozdielnu rozhodovaciu prax „Veľkého senátu správneho súdu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“. Inak sa zasahuje do princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

13. Žalovaná sa k obsahu kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 28.07.2023. Mala za to, že vo veci sťažovateľa postupovala v súlade so zákonom o sociálnom poistení a neprekročila pri vydávaní rozhodnutí právomoci, dané jej týmto zákonom. Navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

14. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), po oboznámení sa s administratívnym a súdnym spisom a po oboznámení sa s dôvodmi kasačnej sťažnosti, ktorými nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP), zistil, že tieto sú nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku a preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť z nasledovných dôvodov:

15. Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

16. Podľa § 14 ods. 1 písm. b) cit. zákona povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

17. Podľa § 15 ods. 1 písm. b) cit. zákona povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

18. Podľa § 21 ods. 1 cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

19. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

20. Podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

21. Podľa § 10 ods. 1 cit. zákona samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárske, zubné, sestry, pôrodné asistentky, fyzioterapeuti, liečební pedagógovia, logopédi, psychológovia a maséri. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/).

22. Podľa § 10 ods. 2 cit. zákona samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

23. Predmetom kasačného konania je posúdenie správnosti rozsudku správneho súdu, ktorý sa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej stotožnil so záverom, že sťažovateľovi nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.10.2007.

24. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, pričom poukazuje na pre vec podstatné skutočnosti:

- SLK vydala sťažovateľovi licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/ZA/0060/05 s dátumom vzniku oprávnenia k 03.03.2005;
- z potvrdenia SLK zo dňa 07.02.2017 vyplýva, že licencia č. L1A/ZA/0060/05 bola pozastavená k 11.12.2014;
- podľa výpisu Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky mal sťažovateľ za zdaňovacie obdobie 2006 príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti [§ 6 ods. 1 písm. c) zákona č. 595/2003 Z. z.] vyšší ako je zákonom stanovená hranica príjmu: príjmy sťažovateľa z podnikania za rok 2006 (827 185,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 91 200,00 Sk;

- správny súd rozsudkom č. k. 24Sa/1/2018-98 zo dňa 21.05.2018 zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie;

- kasačný súd rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/108/2018 zo dňa 25.05.2022 zrušil rozsudok správneho súdu č. 24Sa/1/2018-98 zo dňa 21.05.2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na rozhodnutie veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020 a ÚS SR č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021; pričom vyslovil nasledovné:

„32. Skutkové zistenia v danej veci potvrdili, že žalobca aj po vydaní rozhodnutia č. 05287/2007/OZ zo dňa 17. septembra 2007 Žilinského samosprávneho kraja, ktorým žalobcovi ku dňu 31. októbra 2007 zrušil povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení v odbore pneumológia a fizeológia, bol i naďalej držiteľom licencie číslo: L1A/ZA/0060/05 vydanou Slovenskou lekárskou komorou dňa 3. marca 2005 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a za predchádzajúce obdobie vykazoval relevantný príjem. Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch preto rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činné osobe nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. októbra 2007, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu Najvyššieho súdu SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR žalobca ako držiteľ licencie L1A mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., keď v prípade žalobcu ako držiteľa licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jeho vôle ako držiteľa tejto licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobca ako držiteľ tejto licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíval, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania a je právne irelevantná...“

34. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutiami a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania, vrátane nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP)...

25. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu a dospel k zhodnému záveru ako správny súd. Kasačný súd nezistil dôvody, pre ktoré by sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku správneho súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku a nejavia sa ako arbitrárne, ale dávajú zrozumiteľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu odpoveď na zásadné právne otázky. Je potrebné zdôrazniť, že právnym posúdením veci sa už zaoberal NSS SR vo svojom skoršom rozsudku, ktorým bol správny súd viazaný, pričom od názorov v ňom vyslovených sa kasačný súd nemá dôvod odchyliť.

26. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti opätovne otvoril otázku, či mu držba licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) zakladala povinné nemocenské a dôchodkové poistenie. Kasačný súd v súvislosti s postavením lekára ako SZČO poukazuje na predchádzajúci rozsudok kasačného súdu, ktorý poukázal na právne závery uvedené v rozsudku veľkého senátu NS SR zo dňa 24.11.2020 sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorým bolo prekonané jeho skoršie rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019. Rozhodnutie veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 prešlo i testom ústavnosti (ústavná sťažnosť bola Ústavným súdom Slovenskej republiky odmietnutá uznesením sp. zn. IV. ÚS 610/2021 zo dňa 30.11.2021). Kasačný súd vzhľadom na to, že uvedený rozsudok veľkého senátu bol analyzovaný už v predchádzajúcom zrušujúcom rozsudku, nebude podrobne citovať časti jeho odôvodnenia; poukazuje len na jeho podstatné závery. V rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 veľký senát NS SR formuloval právny názor, podľa ktorého licenciu L1A ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti je treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A, považovaný za SZČO na účely zákona o sociálnom poistení. Lekár, ktorý je držiteľom takejto licencie, je oprávnený na jej základe podnikáť. V dôsledku toho je držba tejto licencie oprávnením, na základe ktorého môže SZČO dosahovať príjem podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa ust. § 21 ods. 1 a 2 cit. zákona povinné nemocenské a dôchodkové poistenie SZČO vzniká, ak jej príjem z podnikania a inej zárobkovej činnosti (nielen z licencie L1A) dosiahne určenú hranicu. Z týchto ustanovení však nijako nevyplýva, že by mala žalovaná skúmať, či príjem podľa § 3 ods. 1 písm. b) cit. zákona sťažovateľ dosahoval len z

činnosti vykonávanej na základe tejto licencie, alebo ho dosahoval na základe akéhokoľvek iného (hoci aj medzičasom zaniknutého) oprávnenia.

27. Kasačný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené nestotožnil so základnou námietkou sťažovateľa, že podnikateľskú činnosť ako SZČO vykonával len do 31.10.2007, t. j. do zrušenia rozhodnutia o povolení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení a že po tomto dátume nemal status SZČO. Sťažovateľ aj v období po 31.10.2007 spĺňal podmienky pre status SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010, pretože mal oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 578/2004 Z. z., upravujúci podmienky pre výkon zdravotníckeho povolania na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.), keďže jeho licencia L1A bola v danom čase stále aktívna. Zároveň v rozhodnom období (rok 2006) dosiahol príjem z podnikania, ktorý prevyšoval zákonom ustanovenú hranicu, čím boli splnené podmienky pre vznik, resp. trvanie povinného nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia podľa § 14 ods. 1 písm. b) a § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Žalovaná tak rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., že sťažovateľovi ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie dňa 31.10.2007 z dôvodu, že sťažovateľ, ktorý bol naďalej SZČO, zároveň vykázal za rok 2006 príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší ako zákonom ustanovená hranica potrebná pre vznik (trvanie) sociálneho poistenia v ďalšom období.

28. Pokiaľ sťažovateľ argumentoval, že z licencie L1A v období po 31.10.2007 nedosahoval príjem, kasačný súd uvádza, že táto námietka je irelevantná vo vzťahu k tu prejednávanej veci, lebo pre posúdenie vzniku povinného poistenia od 01.07.2007, resp. jeho trvania po 31.10.2007, je podstatný príjem z podnikania sťažovateľa, ktorý vykázal v daňovom priznaní za rok 2006. Rozhodujúcim pre posúdenie otázky trvania povinného poistenia teda bolo, že v príslušnom období sťažovateľ dosiahol zdaniiteľné príjmy v kvalifikovanej výške a licencia L1A bola aj v tomto období stále aktívna. Tento názor je plne v súlade s názorom vysloveným v rozsudku veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020.

29. Za dôvodnú nie je možné považovať ani námietku sťažovateľa, že prvostupňový správny orgán rozhodol o nezániku povinného poistenia až po viac ako 10 rokoch od podania odhlášky. Kasačný súd sa stotožňuje s právnym názorom správneho súdu, že podanie odhlášky má len deklaratórny účinok a samo o sebe nie je hmotnoprávnym dôvodom pre zánik povinných poistení. Odhláška je evidenčným úkonom poistenca, ktorým poistenec plní povinnosť odhlásiť sa z povinného poistenia (§ 228 ods. 3 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010). Zo zákona o sociálnom poistení nevyplýva povinnosť Sociálnej poisťovne vydať na základe podanej odhlášky rozhodnutie o zániku vyznačením v spise. Akceptácia odhlášky žalovanou tak nemá povahu právoplatného rozhodnutia o zániku povinného poistenia. Naopak, ak žalovaná považuje údaje v odhláške za sporné, môže v nedávkovom konaní podľa § 172 ods. 5 cit. zákona rozhodnúť o zániku inak ako uviedol v odhláške poistenec. Zároveň je potrebné uviesť, že v zmysle zákona o sociálnom poistení rozhodovanie v nedávkovom konaní nie je limitované žiadnou lehotou, teda rozhodnutie môže byť vydané vždy, ak sú na to zákonné dôvody. Povinnosť preukazovať skutočnosti rozhodujúce pre vznik, trvanie, prerušenie a zánik povinného poistenia prináleží poistencovi a sťažovateľ nesporne disponoval informáciou, že jeho licencia L1A bola v relevantnom období stále platná, čo však príslušnému správne mu orgánu pri podaní odhlášky neoznámil. Takisto si bol vedomý údajov, ktoré sám uviedol v daňovom priznaní, čo boli dva základné momenty pre vydanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne. Pretože prvostupňový správny orgán podstatnú skutočnosť, že sťažovateľ je držiteľom licencie L1A v povolani lekáro aj po 31.10.2007, zistil až na základe údajov poskytnutých SLK, čo bolo v rozpore s jeho odhláškou ku dňu 31.10.2007, bolo potrebné rozhodnutie vydať, a to aj v prípade, ak boli skutočnosti, rozhodujúce pre posúdenie okolností trvania povinného poistenia, zistené spätne.

30. Pokiaľ sťažovateľovi chýbali odpovede na ďalšie otázky, napr. hľadanie „skutočného“ dôvodu vydania správnych rozhodnutí, samotný dôvod, pre ktorý bolo prvostupňové a preskúmané rozhodnutie vydané, je z oboch rozhodnutí zrejmý; je ním splnenie zákonom ustanovených podmienok pre trvanie povinného poistenia sťažovateľa aj po 31.10.2007. V tejto súvislosti kasačný súd dodáva, že nie je povinnosťou správneho orgánu ani súdu odpovedať na všetky nastolené otázky, ale je jeho povinnosťou odpovedať na podstatné otázky, čo v danom prípade bolo nepochybne splnené. Z uvedených dôvodov kasačný súd vyhodnotil námietky sťažovateľa v tomto smere ako nedôvodné.

31. Pri vyhodnotení námietky porušenia sťažovateľových procesných práv v prvostupňovom konaní sa kasačný súd taktiež stotožnil s názorom správneho súdu, že konanie sa začalo na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne a podľa § 185 ods. 4 cit. zákona je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon. Zákon o sociálnom poistení však nekonkretizuje, o aký úkon má ísť a preto za prvý úkon je možné považovať aj doručenie prvostupňového rozhodnutia. Sťažovateľ mal možnosť v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu uplatniť svoje námietky, čo v danej veci aj využil a žalovaná sa s jeho námietkami v rozhodnutí riadne vysporiadala. Preto nedošlo k porušeniu zákonných práv sťažovateľa, vrátane jeho procesných práv a preto námietka sťažovateľa o ich porušení bola nedôvodná.

32. K námietke sťažovateľa vzťahujúcej sa k otázke právnej istoty v súvislosti s rozhodnutiami správnych orgánov, kasačný súd uvádza, že podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 1 SSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery veľký senát NS SR rozsudkom z 24.11.2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorý prešiel testom ústavnosti. Tento rozsudok je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 ods. 3 SSP) a je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Vydaním nového rozhodnutia veľkého senátu NS SR zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30.04.2019 v tom rozsahu, v akom sa právny názor vyjadrený v neskoršom rozhodnutí odchyľuje od skoršieho rozhodnutia veľkého senátu. Existencia dvoch protichodných rozhodnutí nie je zdrojom nekonzistentnosti judikatúry najvyššieho (správneho) súdu. Zákon totiž podobnú situáciu vyslovene predpokladá (§ 466 od. 3 SSP) a možno z neho logicky vyvodíť jej riešenie, že záväzným zostáva len právny názor vyslovený neskôr (obdobne rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 7Ssk/27/2023). Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 137/2024 zo dňa 20.03.2024 v obdobnej právnej veci, cit.: „...nové rozhodnutie veľkého senátu je „len“ kryštalizáciou judikatúrnej tvorby právneho názoru v skutkovej situácii určitého typu, ktorá je spojená s prelomením skoršieho právneho názoru na horizontálnej línii názorovej konkurencie (v rámci najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu), aj keď s účinkami záväznosti nielen pre aktuálne posudzovanú vec, ale aj so zákonom ustanoveným atribútom širšej následnej záväznosti (§ 48 ods. 3 Civilného sporového poriadku, § 466 ods. 3 SSP) orientovanej na rozhodovanie senátov súdu, ktorého súčasťou je veľký senát (najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu) s aplikačnými účinkami pro futuro.“ Kasačný súd dodáva, že nemožno ani tvrdiť, že by sťažovateľ v roku 2007 konal (mohol konať) s dôverou v právny názor vyplývajúci zo skoršieho rozhodnutia veľkého senátu, keď v tom čase nebolo vydané. Ak však žalovaná a neskôr správny súd formulovali svoje právne názory v intenciách právneho názoru vyplývajúceho z rozsudku veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, nemohlo dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty v danej veci.

33. K návrhu sťažovateľa na prerušenie konania z dôvodu existencie dvoch vyššie uvedených rozhodnutí veľkého senátu, kasačný súd s poukazom na ust. § 452 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 100 ods. 1 a 2, konštatuje, že kasačné konanie možno prerušiť, pokiaľ existujú predbežné otázky (otázka, ktorú kasačný súd nie je oprávnený riešiť, návrh na vyslovenie nesúladu právneho predpisu alebo prejudiciálna otázka podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), ak preskúmané rozhodnutie bolo napadnuté protestom prokurátora (v prerokúvanej veci nebolo), ak žalobca nedal súhlas na zastavenie konania, ak bolo napadnuté rozhodnutie zrušené alebo zmenené (čo sa v tu prejednávanej veci nestalo), prípadne ak to zhodne navrhnú všetci účastníci (prerušenie navrhol len sťažovateľ). Z dôvodov prerušenia by tak v prejednávanej veci teoreticky mohol prichádzať do úvahy len dôvod uvedený v § 100 ods. 2 písm. a) SSP, teda ak prebieha súdne konanie alebo administratívne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam na rozhodnutie správneho súdu, alebo ak správny súd dal na také konanie podnet. Správny súdny poriadok tak výslovne ustanovuje, že musí ísť o konanie „súdne“ alebo „administratívne“, v ktorom sa rieši predbežná otázka (napr. v zmysle § 132 SSP), čo nie je prípad sťažovateľa, keďže žiadne takéto konanie neprebíha. Okrem toho vo všeobecnosti platí, že zjednotenie výkladu nie je predbežnou otázkou zodpovedajúcou napr. § 132 SSP a postup kolégia, resp. pléna pri prijímaní stanoviska nie je ani súdnym, ani administratívnym konaním. Vzhľadom na vyššie uvedené neprichádza podľa názoru kasačného súdu do úvahy prerušenie kasačného konania zo sťažovateľom uvádzaného dôvodu. Uvedeným postupom nemôže dôjsť ani k porušeniu práva na zákonného sudcu, keďže účastník

nemá nárok na to, aby senát kasačného súdu dal podnet na prijatie stanoviska (porov. uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 439/2023 a sp. zn. III. ÚS 440/2023).

34. Administratívne rozhodnutia vydané žalovanou a prvostupňovým správny orgánom boli riadne odôvodnené, sťažovateľ ako účastník konania dostal odpoveď na všetky zásadné otázky, nemožno ich hodnotiť ako arbitrárne či nepreskúmateľné, preto sa kasačný súd stotožnil so záverom správneho súdu o ich zákonnosti. Skutočnosť, že so závermi rozhodnutí správnych orgánov sťažovateľ nesúhlasí, nie je dôvodom na vyslovenie ich nezákonnosti. Vzhľadom na uvedené vyhodnotil kasačný súd sťažnostné námietky sťažovateľa ako plne nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku správneho súdu, preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť podľa § 461 SSP.

35. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalovanej bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Žalovaná bola v konaní úspešná, avšak súd jej náhradu trov konania nepriznal, pretože neboli splnené podmienky aplikácie § 168. Sťažovateľ ako neúspešný účastník kasačného konania nemá právo na náhradu jeho trov (§ 167 ods. 1 a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

36. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.